

Tudi in predvsem moralno vprašanje

Kot smo že kratko poročali, se je prejšnji teden pričela v senatni komisiji za ustavna vprašanja razprava o zakonskih predlogih za zaščito slovenske narodne manjšine v Italiji. Predloge so vložili komunisti, socialisti, Slovenska skupnost in pred kratkim tudi demokristjani. Na prvi seji je komisija razpravljala predvsem o postopku in v tej zvezi sklenila ustanoviti ožji odbor, ki ima med drugim nalogo, da naveže stike s predstavniki slovenske manjšine in zainteresiranih krajevnih uprav. Razprava v senatni komisiji se bo po vsej verjetnosti nadaljevala prihodnji teden.

Medtem smo prejeli na vpogled vsebino zakonskega predloga, ki ga je v parlamentu vložila Krščanska demokracija. Mimo vsekakor pozitivnega dejstva, da se je tudi stranka relativne večine, čeprav z veliko zamudo, odločila za takšno pobudo, moramo takoj podčrtati, da se Slovenci v Italiji nikakor ne moremo strinjati z načelnimi in tudi konkretnimi stališči, ki jih ta stranka, ki o sebi pravi, da se skljuje na krščanska načela, zavzema do problematike naše manjšine.

Ko prebiramo utemeljitev njenega zakonskega predloga, imamo jasen občutek, da so ga sestavili ljudje, ki so se potujčili in skušajo zdaj svojo asimilacijo nekako opravičiti. Nikakor se dalje ne moremo strinjati z izvajanjem, češ da je slovenska manjšina v Italiji še zaščitena tako z državnimi kot deželnimi zakoni in z upravnimi ukrepi. Neizpodbitno dejstvo je namreč, da smo si Slovenci v Italiji sami priborili to, kar v tem pogledu imamo, in sicer najprej s svojim odločnim in vztrajnim bojem proti fašističnemu režimu med obema vojnama ter nato z množično udeležbo v osvobodilnem gibanju. To so morali uvoštovati tisti, ki so po porazu fašizma odločali, med njimi pa prav gotovo ni bila Italija, saj je ta izšla iz vojne kot poraženec. Zgodovinska resnica je, da je italijanska država na primer morala obstoj slovenskih šol na Tržaškem in Goriškem le vzeti na znanje, saj so zakonito obstajale že od 1945. leta, se pravi, ko v Trstu in Gorici še ni bilo Italije.

Krščanska demokracija dalje zavestno pozablja, da smo bili primorski Slovenci predmet poganskega raznarodovanja skozi

dalje na 3. strani ■

OBLAČNO POLITIČNO VREME

Bliža se koledarska pomlad, toda v naravi tega še skoro ni opaziti. Vreme ostaja mrzlo, oblačno in negotovo. V čudni skladnosti s tem je tudi mednarodno politično vreme. Nič se ne premakne na boljše, nikjer nobene razjasnitve, povsod temni oblaki, mrzav v odnosih in grozeče nevihte s padavinami — z bombami, seveda.

Položaj na Poljskem je moral prepuštili prvo mesto v dnevnikih Salvadoru, kar pa je pripisati bolj pobudi časnikarjev kakor pa kakemu izboljšanju na Poljskem. Časnikarji so namreč na večnem lovu za »svežimi« novicami; novice iz Poljske pa niso več novice. Tam gre vse po »starem«, ker se položaj v bistvu že tri mesece ni spremenil. Zato dozdnevno bralcev in poslušalcev ne zanima več. Zdaj je »sveže« tisto, kar se zve iz Salvadora. Zdi se, kot bi igrali obe veliki vojaški sili sveta tenis. Zoga je zdaj na eni, zdaj na drugi strani. Sovjetska zveza jo je bolj ali manj spretno odbila nazaj in zdaj so na vrsti Združene države, da jo odbijejo in zabeležijo kako točko v svoj prid.

Ni rečeno da sta si obe veliki sili v svojih dejanjih in krivdah enaki. Vendar pa se ni mogoče izogniti ugotovitvi, da je v tem žoganju med njima nekaj ciničnega. Še bolj cinično, če ne naravnost perverzno je ugotavljanje s strani političnih komentatorjev in javnosti, katera stran je pri tem bolj kriva. Povprečen človek, pa tudi tisti, ki razpolaga z večjim znanjem in zahtevnejšim kriterijem, prej ali slej podleže tej logiki in skuša čim bolj opravičiti tisto, kar stori ena stran, in čim bolj obtožiti drugo stran.

V resnici zadeve niso tako preproste. Vest poštenemu človeku ne da, da bi opravičil, čeprav po desetletjih, kar so storili

Sovjeti na Madžarskem in Češkem, kot tudi ne sovjetskega vdora v Afganistan in tistega, kar zdaj tam počenjajo. Enako tudi ne njihovega pritiska in vmešavanja na Poljskem. Po drugi strani pa nam vest tudi ne da, da bi odobraval nasilje in množične umore diktatorskih režimov, ki jih pomagajo Združene države držati pokonci v Salvadorju, Gvatemali, na Haitiju, v Turčiji in drugod. Ne moremo si prikrihati dejstva, da igrata obe veliki sili svojo ves svet obsegajočo partijo z mnogimi figurami in da ju prav nič ne briga, niti ene niti druge, ali so te figure umazane ali ne, samo da jima služijo. Tako se celo dogaja, da podpira Sovjetska zveza desničarske in skrajno reakcionarne režime, kjer ji to po njenem mnenju koristi, kot na primer v južni Aziji, v arabskem svetu in v Afriki, Združene države pa mirne vesti podpirajo tudi levičarske režime, tudi če še tako preganjajo svoje demokratične opozicionalce in religije, samo da so usmerjene po njihovem mnenju protisovjetsko, kot npr. Kitajska.

In pri tem niti ene niti druge strani njuno ostro politično nasprotstvo prav nič ne ovira, da ne bi na veliko trgovali med seboj. V Združene države pošiljajo Sovjeti velike tovore zlata, v države Atlantskega pakta tečeta sovjetska nafta in plin, Amerika pa rešuje Sovjetsko zvezo pred pomanjkanjem žita in jo zalaga s prefinjeno tehnologijo, čeprav za izdelavo atomskih bomb in drugega najmodernejšega in najgroznejšega orožja, ki je naperjeno tudi v srce Evrope.

Če se pojavljajo krize in zmedenost pri evropskih narodih, ki so priče vsemu temu, se pač ni čuditi. In še manj, če se po-

dalje na 2 strani ■

Manjšinska problematika v središču pozornosti

Mirno lahko trdimo, da je bila manjšinska problematika, se pravi položaj slovenske narodnostne skupnosti v Italiji in položaj italijanske narodnostne skupnosti na ozemlju Socialistične republike Slovenije, v središču pozornosti uradnega obiska odposlanstva deželnega sveta Furlanije-Juljske krajine v Sloveniji. Odposlanstvo je vodil predsednik deželnega sveta Mario Colli in je bilo gost predsednika skupščine Socialistične republike Slovenije Milana Kučana. Delegacija iz Furlanije-Juljske krajine je s tem vrnila obisk, ki ga je bilo v lanskem maju opravilo odposlanstvo slovenske skupščine v Furlaniji-Juljski krajini.

»Osnova našega sodelovanja — je v svojem govoru med drugim naglasil predsednik Kučan — so osimski sporazumi.« »Skoraj glede vseh vprašanj smo dosegli napredek«, je nadaljeval, »nekaj vprašanj pa je nerešenih, čeprav tudi za ta vprašanja predvidevajo osimski sporazumi ustrežno rešitev«. Od nerešenih vprašanj je predsednik slovenske skupščine na prvem mestu omenil položaj slovenske narodnostne skupnosti v Italiji, oziroma zakon o njeni globalni zaščiti. »Pozitivno ocenjujemo, je dejal, dejstvo, da je v lanskem juniju deželni svet Furlanije-Juljske krajine razpravljal o zaščiti slovenske manj-

dalje na 2. strani ■

RADIO TRST A

■ NEDELJA, 14. marca, ob: 8.00 Poročila; 8.30 Kmečjska oddaja; 9.00 Sv. maša iz župne cerkve v Rojanu; 10.30 Nediški zvon; 11.00 Mladinski oder: »Postelja gospoda Fibriha«; 11.30 Nabožna glasba; 12.00 Narodnostni trenutek Slovencev v Italiji; 12.30 Glasba po željah; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.40 Šport in glasba ter prenosi z naših kulturnih prireditev; 19.00 Poročila.

■ PONEDELJEK, 15. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Gospodarska problematika pri nas in v svetu; 8.45 Glasbene skice; 9.30 Alternativna prehrana; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Beležka; 12.00 Kulturni dogodki — Kako ti je ime?; 13.00 Poročila; 13.20 Zborovska glasba; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotichek; 14.30 Roman v nadaljevanjih: Prežihov Voranc: »Doberdob«; 15.00 Glasbeni pin-pong; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Računalnik v službi človeka; 19.00 Poročila.

■ TOREK, 16. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Domači obrazi; 8.45 Glasbene skice; 9.30 Ali ste že prebrali?; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.10 Oddaja za otroški vrtec; 11.30 Izbrani listi; 12.00 Kulturno pismo — Beležka; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Kotichek za mlade filateliste; 14.30 Pesmi brez besed; 14.55 Naš jezik; 15.00 Postni govor; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Johan August Strindberg: »Gospodična Julija«; 19.00 Poročila.

■ SREDA, 17. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Slovensko planinstvo na Tržaškem od začetka do danes; 8.45 Glasbene skice; 9.30 Alternativna prehrana; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.45 Oddaja za 1. stopnjo osnovne šole — Literarni listi; 12.00 Pod Matajurjan, posebnosti in omika Nadiških dolin — Beležka; 13.00 Poročila; 13.20 Cecilijanka 81; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotichek; 14.30 Roman v nadaljevanjih: Prežihov Voranc: »Doberdob«; 15.00 Ameriški gledališki musical; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Slovenska literatura v Italiji; 18.40 Iz beležke Miroslava Košute; 19.00 Poročila.

■ ČETRTEK, 18. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Doma in na tujem; 8.45 Glasbene skice; 9.30 Psihološki utrniki; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 10.45 Oddaja za 2. stopnjo osnovne šole; 11.30 Izbrani listi; 12.00 Od Milj do Devina — Beležka; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Mladi pred mikrofonom; 14.55 Naš jezik; 15.00 Jugoslovanski izvajalci; 16.00 Primorska duhovščina pod fašizmom; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Četrtekova srečanja; 18.30 Sodobne slovenske novele; 19.00 Poročila.

■ PETEK, 19. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Tri slovenske sestre: 130 let Družbe sv. Mohorja; 8.45 Glasbene skice; 9.30 Svet se vrta počasi; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.00 Oddaja za srednjo šolo; 11.30 Literarni listi; 12.00 Na goriškem valu; Beležka; 13.00 Poročila; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Otroški kotichek: Kje je napaka? 14.30 Roman v nadaljevanjih: Prežihov Voranc: »Doberdob«; 15.00 Postni govor; 15.15 Odrtgana kulisa; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Kulturni dogodki 18.40 Kako ti je ime? 19.00 Poročila.

■ SOBOTA, 20. marca, ob: 7.00 Poročila; 7.20 Dobro jutro po naše; 8.00 Kratka poročila; 8.10 Tudi starost je lahko lepa; 8.45 Glasbene skice; 9.30 Fleši mimogrede...; 10.00 Kratka poročila in pregled tiska; 11.30 Izbrani listi; 12.00 Danes in jutri. Oddaja o Reziji; — Beležka; 13.00 Poročila; 13.20 Glasba po željah; 14.00 Kratka poročila; 14.10 Mladi pisci; 14.55 Naš jezik; 15.00 Začnimo s črko »A«; 17.00 Kratka poročila in kulturna kronika; 17.10 Mi in glasba; 18.00 Luciano Chiabudini: »Beneški kabaret«; 18.40 Vera in naš čas; 19.00 Poročila.

Izdajatelj: Zadruga z o. z. »Novi list« ■ Reg. na sodišču v Trstu dne 20.4.1954, št. 157 ■ Odgovorni urednik: Drago Legiša ■ Tiska tiskarna Graphart. Trst - ulica Rossetti 14 - tel. 772151

Manjšinska problematika...

■ nadaljevanje s 1. strani

šine. Rezultat te razprave je bila resolucija, ki predvideva organsko in celovito normativno zaščito Slovencev v Italiji ter ugotavlja, da predstavlja predlog Slovenske skupnosti dobro osnovo za razpravo o tej zaščiti. »Pozitivno tudi ocenjujemo«, je nadaljeval predsednik slovenske skupščine, dejstvo, da je tudi Krščanska demokracija v parlamentu vložila svoj zakonski predlog o zaščiti manjšine.

Pri tem je Milan Kučan obrazložil stališče Socialistične republike Slovenije do zaščite Slovencev v Italiji. Zakon, ki ne bo sprejet s sodelovanjem manjšine, je dejal, in ki v osnovi ne bo usklajeval potreb in pravic manjšine, ne bo uresničil pogojev, v katerih se bo manjšina čutila enakopravno. Takšen zakon, je naglasil, bi bil za manjšino vsiljen. Bistveno pa je, da se zagotovijo in zaščitijo pravice Slovencev v vseh treh pokrajinah, v katerih živijo Slovenci, pri čemer je Milan Kučan zavrnil vsako možnost preštevanja, ker bi to razplamtelo strasti, kar ne bi moglo pripeljati k sožitju. Predsednik slovenske skupščine je v tej zvezi grajal vsebino zakonskega predloga Krščanske demokracije, ker predvideva različne nivoje zaščite, kar so že zavrnila Benečani. Na koncu je predsednik slovenske skupščine izrazil upanje in pričakovanje, da bo tudi problem zaščite Slovencev v Italiji pravično rešen, kot ustreza črki in duhu osimskih dogovorov. Pri tem je poudaril, da načelna izvajanja glede zaščite manjšin veljajo seveda tudi za Italijane v Jugoslaviji.

Predsednik deželnega sveta Furlanije-Juljske krajine je v svojem govoru prav tako omenil manjšinsko problematiko, pri čemer je opozoril, kako obe manjšini predstavljata nenadomestljiv dejavnik pri krepitvi sodelovanja na obmejnem območju in pri krepitvi politike odprte meje. Colli je opozoril, da se v parlamentu pričinja razprava o raznih zakonskih predlogih za zaščito Slovencev v Italiji. »Vsi želimo«, je dejal Colli, »da bi se ta veliki problem demokracije, katerega pomen smo vedno poudarjali, čimprej zadovoljivo rešil, in sicer s prizadevanji vlade in vseh demokratičnih političnih sil v parlamentu ter z dejavnim sodelovanjem slovenske manjšine«. Predsednik Colli je nato opozoril, kako je deželni svet lani pogobljeno razpravljalo o manjšinskih vprašanjih, s čimer je prispeval svoj delež k spoznavanju in

poglobljanju te problematike. Tudi predsednik Colli je izrazil željo, da bi parlament čimprej pravično rešil vprašanje zaščite Slovencev, s čimer bi se potrdila pomembna vloga dežele Furlanije - Julijske krajine in bi se hkrati ovrednotila avtonomija dežele.

Odposlanstvo deželnega sveta Furlanije-Juljske krajine je sprejelo v prostorih slovenske skupščine šestčlansko odposlanstvo italijanske narodnostne skupnosti z obalnega območja v Sloveniji. Položaj Italijanov v Sloveniji je podrobno orisal Apolinio Abram in najprej poudaril, kako so med manjšino globoko odjeknili zaskrbljujoči podatki lanskega popisa prebivalstva, iz katerih izhaja, da se je število pripadnikov italijanske skupnosti v Sloveniji zmanjšalo za eno četrtno v primerjavi s prejšnjim popisom. V tej zvezi, je dejal, da še niso natančno proučili vzrokov takšnega stanja, vendar je za padec italijanskega prebivalstva kot vzrok v prvi vrsti omenil mešane zakone. Govornik je dejal, da je treba te vzroke natančno preučiti, pri čemer morajo sodelovati tako predstavniki oblasti kot znanstveni inštituti. Zavzel se je za nadaljnje poglobljene stike z matično državo in v tej zvezi predlagal ustanovitev posebne komisije, ki bi proučevala stopnjo uresničevanja osimskih sporazumov glede manjšinske zaščite.

Predsednik deželnega sveta Colli je dejal, kako pobliže spremlja delovanje in položaj italijanske narodnostne skupnosti v Sloveniji in v tej zvezi poudaril, kako je tudi sam zaskrbljen zaradi padca števila pripadnikov italijanske narodnostne skupnosti. Strinjal se je, da je treba vzroke natančno proučiti ter na koncu naglasil, kako Italijani v Istri oziroma v Jugoslaviji lahko računajo na pomoč in podporo dežele Furlanije-Juljske krajine. V razpravo so posegli tudi drugi člani odposlanstva deželnega sveta Furlanije-Juljske krajine in drugi predstavniki italijanske manjšine v Sloveniji.

»DAN AFGANISTANA«

21. marec, začetek pomladi, je za Afganistano po starem običaju začetek novega leta. Ameriški predsednik Reagan je sklenil, da ta dan proglasi za »dan Afganistana«. S to pobudo želi spomniti svetovno javnost na še vedno trajajočo sovjetsko zasedbo te azijske države.

Oblačno politično vreme

■ nadaljevanje s 1. strani

mišljajo in jih postaja strah spričo strahotnih orožij, ki z obeh strani ciljajo ravnano nanje, in spričo vse temnejšega mednarodnega obzorja. Kaj storiti? O tem zares velja razmišljati. Najhujše bi bilo ne hoteti nič videti in nič razmišljati ter se prepuščati tokovom mednarodnega dogajanja, da nas nosijo s seboj, kamor hočejo.

Treba se jim je začeti zavestno in odločno upirati. Treba je začeti javno in pogumno obsojati hudodelstva, množične umore, zatiranje svobodnega javnega mnenja, podjarmljenje tiska in drugih obve-

ščevalnih sredstev, teror nad narodi in posamezniki in brezbržnost za lačne, kjerkoli se dogajajo, ali na Vzhodu ali na Zahodu ali v takoimenovanem tretjem svetu. Ne gre za to, če držimo s tem ali onim taborom. Gre za to, da obsodimo in skušamo preprečiti, kolikor moremo, krivice, nasilstva in nesramnost sile, kjerkoli se pokažejo, in da skušamo — celotna mednarodna, predvsem pa evropska demokratična javnost — po svojih močeh čim bolj vplivati na to, da vse države, tudi obe veliki sili, spremenijo svojo cinično politiko češčenja in upoštevanja zgolj sile.

TRAGIKA OBLASTI

Pred dnevi je italijanski tednik »Euro-peo« objavil intervju Oriane Fallaci z Mi-czyslawom Rakowskim, podpredsednikom poljske vlade. V podnaslovih beremo, da je to najdramatičnejši intervju leta. Res ga človek bere, kot da bi imel v rokah delo kakega največjih mojstrov literature. Prev-zame te, kot da bi gledal predstavo, na ka-teri igrajo najboljšega Schakespeareja.

V intervjuju, z iskrenostjo, ki je prese- netljiva za politika, Rakowski govori o do- godkih, vzrokih in posledicah, ki so nasta- le na Poljskem po 13. decembru 1981. Zav- zema zanimiva stališča do Sovjetske zveze, na spretno zastavljena vprašanja odgovar- ja prepričano, ne »čenča«. Zanimivo govo- ri o tem, kako je poljska vlada doživljala dejstvo, da izgublja oblast iz rok, o odno- sih, ki jih je imel s predstavniki Solidarno- sti, o mnenju, ki ga ima o voditeljev sindi- kata in njegovem delovanju.

Iz odgovorov človek zasluži vso tragiko poljskega naroda in tudi Rakowskega sa- mega. Tragika človeka, ki pravi, da so ta- ko ukrepali, ker bi drugače prišlo do dr- žavlanske vojne, z njo pa intervencija sil varšavskega pakta. Tragika človeka, ki iz- javi, da je svoje delo v dneh po vojaškem posegu opravljal s čisto in mirno vestjo. Tragika naroda, ki se po njegovih besedah »dvesto let bori za svobodo«, ki je po nje- govem hotel in hoče »vse takoj«, in se sprašuje, »ali niso poznali zemljevida«. Za- nimive so ministrove sodbe o Walesi. Iz- java, iz katere lahko človek spozna, da je usoda Lecha Walese odvisna samo od tega, če bo Solidarnost popolnoma kapitulirala ali ne. Iskrenost mnenja o voditelju Soli- darnosti je skoraj boleča. O poljski Cerkvi ne dvomi, da bo sodelovala z vlado vsaj do določene meje (kdove, kdo jo bo določal). O papežu misli, da se pusti vplivati od lju- di, ki ga obdajajo.

Rakowski, kot sam pravi, trdno in glo- boko verjame v socializem. Kvečjemu, pra-

vi, »podvomim o načinu, nikdar o ideolo- giji«. Neizogibno je bilo, da ga je Fallaci tudi vprašala, kaj misli o stališčih KPI in Rakowski ji med drugim izjavi: »Spremi- njanje njihovih mnenj temelji na politič- nih interesih, ne na teoriji. Njihovo obna- šanje določa taktika, ne pa izkreno prepri- čanje. Še posebno v primeru KPI, ne sme- mo več zamočati te resnice. Taktika. Nič drugega kot taktika. Berlinguer govori o taktiki. Ko se je na začetku šestdesetih let zavedal, da njegovo pojmovanje socializma ne bo pripeljalo KPI v Italiji na oblast, je rekel samemu sebi: moramo ga spremeniti. Spremenil ga je tako, da je prestavil va- še pojme pluralizma, svobode. To govorim kot opazovalec, ne kot javni tožilec. In do- dajam: ne verjamem mu.«

Ob takih besedah človek ne ve, kaj bi rekel. Skoraj se človeku zazdi, da je Mi- czyslaw Rakowski mož z dobrimi živci, a bolnim srcem. Podoben tistemu, ki hoče premagati bolečino, oziroma ki se hoče na- vaditi nanjo in zato dreza v rano, ki ga pe- če. Prav zato so toliko bolj človeške in grenke besede, ko govori o svoji osebni,

družinski tragediji. O tem, da je sin Artur »izbral svobodo«, da so tudi o drugem si- nu rekli, da se noče vrniti na Poljsko, da je prva žena Wanda Wilkomirska podpi- snica listine proti obsednemu stanju, seda- nja, ki je tudi simpatizerka Solidarnosti, jezna iz istih razlogov.

Rakowski nas spominja na Kreona, na to tragično Sofoklovo osebnost. Na Kreo- na, ki mu je oblast, »država rešilna ladja — če ta potone, z njo utone sleherno pri- jateljstvo«.

M. T.

OBCNI ZBOR DRUŠTVA SLOVENSКИH UPOKOJENCEV

Društvo slovenskih upokojencev v Italiji vabi na 8. redni občni zbor, ki bo v Mali dvorani Kul- turnega doma v Trstu, v Ulici Petronio 4 v sobo- to, 20. marca, ob. 15.30.

Na dnevnem redu so poročila o delovanju dru- štva, obračun, poročilo nadzornega odbora in vo- litve novega odbora. Če ob napovedani uri ne bo navzoče za sklepčnost potrebno število članov, se bo občni zbor začel pol ure kasneje ob vsa- kem številu navzočih.

Ker praznuje društvo letos 10-letnico obstoja, vabimo vse upokojence, da se na tem jubilej- nem občnem zboru zberejo v čim večjem številu.

Odbor

Bližnja prihodnost iz ameriške perspektive

Prva letošnja številka ameriške, tudi mednarodni javnosti namenjene revije »E- conomic Impact« se začneja z uvodnikom pod naslovom »Naproti novemu obdobju rasti«, ki ga je napisal ameriški zunanji minister Alexander M. Haig. V njem pravi, da se je treba po vsem svetu truditi za gospodarski napredek, socialno pravičnost in človeško dostojanstvo. Tudi miru ne bi bilo mogoče zagotoviti, če bi razočarali pričakovanje človeštva za boljše življenje.

V svojem članku govori o nujnem po- bijanju inflacije, ker je to predpogoj za gospodarski napredek. Potrebno bi bilo tu- di zmanjšati ceno energije in rešiti hude probleme, ki jih povzročajo primanjkljaji v plačilnih bilancah držav; zmanjšati bi se morala njihova zadolženost v tujini. Sva- ri pa pred iluzijami, da se da brez tega gos- podarsko napredovati, in opozarja na sva- rilo Svetovne banke, da bo ob koncu tega stoletja na svetu 220 milijonov več popol- noma revnih ljudi, torej ljudi brez vsega, če se svet na ravni posameznih držav in v mednarodnem okviru ne bo odločil za pa- metno gospodarsko politiko. Potem obšir- neje razlaga, kaj bi bilo treba storiti.

Ugledni ameriški ekonomist Paul W. McCracken pa prikazuje možnosti za po- živitev ameriškega in svetovnega gospo- darstva. McCracken je profesor za gospo- darsko upravljanje na michiganski uni- verzi in je bil prej predsednik odbora gos- podarskih svetovalcev ameriškega pred- sednika. Po njegovem mnenju so Združe- ne države v preteklem desetletju premalo investirale v gospodarstvo, kar je imelo za posledico, da ameriški delavci razpolagajo danes z manj modernimi stroji, kot bi lahko. Upočasnilo se je tudi razvijanje no- ve tehnologije. To pa je povzročilo tudi ne- kako arteriosklerozo v reševanju socialnih

in političnih problemov. Zdaj bi bilo po- trebno zavreti inflacijo, zagotoviti vrednost denarja, povečati varčevanje, po vzgledu Japonske in Nemčije, močno povečati in- vesticije v gospodarstvo in v polni meri vključiti Združene države v mednarodno trgovino, kar bi dalo nov zagon tudi ame- riškemu gospodarstvu. Odpraviti bi bilo treba razne ameriške zaščitne pregrade za uvoz. Ameriško gospodarstvo mora postati na svetovnih trgih spet bolj konkurenčno. Združene države pa se morajo tudi napra- viti gluhe za zapeljivo sirensko petje o ka- kem planskem gospodarstvu. Najbolj učin- kovito gospodarstvo je tržno gospodarstvo, naglašja prof. Paul W. McCracken.

Večji del revije pa je posvečen vpra- šanju iskanja praktičnih alternativ, kar zadeva energijo. Gre za iskanje cenene e- nergije. O tem pišejo strokovnjaki, kot so William J. Baumol, Sue Anne Batey Black- man, predsednik Ronald Reagan, Carl Bag- ge — ta v obliki intervjuja o prispevku, ki ga lahko da premog k skupnim virom energije — Joy Dunkerley, William Ram- sa, Lincoln Gordon, Elizabeth Cecelski, Wallace E. Tyner, Daniel Deudney in dru- gi. Presenetljivo je njihovo bogastvo idej in široko znanje v tem pogledu, npr. gle- de energije iz takoimenovane biomase in o »prenovljivi« energiji. Zanimiva je tudi diskusija o takoimenovani »ekonomiji in- formacij«. Iz enega teh prispevkov zvemo, da bodo ob koncu tega desetletja že v rabi računalniki, pri katerih ne bo treba nič več pritisniti na gumb, na tipke ali upo- rabljati preluknjenih kartončkov. Ubogali bodo človeški glas. Ob koncu tega deset- letja bodo ameriške tovarne za izdelavo avtov nadzirale in vodile produkcijo že 90- odstotno samo z računalniki. Računalniki

dalje na 8. strani ■

Tudi in predvsem...

■ nadaljevanje s 1. strani

več kot dve desetletji, zaradi česar smo pretrpeli ogromno moralno in gmotno ško- do ter nepopisne krivice. Vse to pa še zda- leč ni bilo popravljeno!

O tem Krščanska demokracija molči kot grob, kar nikakor ne more delati časti stranki, ki se sklicuje na krščanstvo.

Kar zadeva njeno smelo modrovanje glede Benečije oziroma Slovencev v vi- demski pokrajini, ugotavljamo, da so sta- lišča te stranke v kričnem nasprotju s sta- lišči, ki jih zagovarja sedanja videmska ka- toliška hierarhija. Ta stališča pa bi morala moralno obvezovati ljudi, ki se imajo za kristjane, saj v tem pogledu ne more biti slepomišnja.

Razprava v parlamentu bo nudila pri- ložnost za odkrito konfrontacijo stališč, ki jih posamezne politične sile zavzemajo do naše manjšinske problematike, ki ni in ni nikoli bilo zgolj politično-pravno vpraša- nje, temveč tudi in predvsem moralno vprašanje. Videli bomo, kako bo iz tega soočenja izšla stranka, ki o sebi pravi, da je krščanska.

Še o gradnji cestnih povezav

O zadnjih dogodkih, ki so v zvezi z gradnjo avtocestnih povezav med Sesljanom in Padričami, so se v zadnjih dneh izrekli razlaščenci na sestanku s Kmečko zvezo v mali dvorani Prosvetnega doma na Opčinah. Tudi zgoiška občina je na četrtkovni redni seji med drugimi točkami izglasovala resolucijo, v kateri poudarja določene pogoje, ki naj jih pristojne oblasti zagotovijo ob gradnji te cestne povezave.

Resolucija zgoiške občine se v šestih točkah zavzema: za pravično odškodnino, ki mora upoštevati vse izboljšave, ki so bile na zemljišču narejene, odškodnina pa mora biti izplačana takoj; dežela mora nu-

diti finančna sredstva za ustanovitev tehnične komisije, ki bo skupaj z občino, Kmečko zvezo in lastniki spremljala vse delo; gradnja avtoceste ne sme prekiniti tistih poti, ki so že obstajale; delo mora biti opravljeno natančno po načrtih, dopoljenih s tehničnimi predlogi občine; pristojne oblasti morajo konkretno poseči v korist kmečkih dejavnosti; morajo pa tudi konkretno prispevati občinski upravi, da bo ta lahko izvedla tista javna in družbena dela, s katerimi bo prebivalstvo lahko uspešneje gojilo in branilo svojo kulturno in narodnostno identiteto, ki jo lahko nove »infrastrukture« ogrožajo.

Razlaščenci, ki so se zbrali na pobudo Kmečke zveze, pa so si razjasnili nekatera dejstva, ki jih kmečka sindikalna organizacija predlaga svojim članom. Tajnik zveze Edi Bukavec je najprej razložil načrte za gradnjo nove avtoceste. Bukavec je tudi obsodil primer samovoljnega nastopanja, ki ga je pokazalo podjetje Place Moulin, ki si je zagotovilo gradnjo prometnice na odseku od Sesljana do Proseka. Podjetje je namreč začelo z merilnimi deli, ne da bi imelo v rokah potrebno dovoljenje. Tudi Kmečka zveza je po besedah tajnika naslovila na vse pristojne organe dokument, ki se zavzema za pravič-

Društvo naravoslovcev in tehnikov »Tone Penko« vabi člane in prijatelje na predavanje znanega raziskovalca slovenske kulturne zgodovine, univ. profesorja dr. Vladimira Murka

Starejši slovenski matematiki in fiziki

Predavanje bo v petek, 19. marca, v Gregorčičevi dvorani, ul. sv. Frančiška 20, Trst. Začetek ob 20. uri.

no rešitev vseh zahtev razlaščencev in vaških skupnosti, ki jih bo gradnja avtoceste prizadela ne samo na gospodarski, ampak tudi na narodnostni ravni.

Slovenske organizacije pa opozarjajo kmete, ki jih je prizadela razlastitev njihovih zemljišč, naj se ne pre nagljujejo s sprejemanjem odškodnin.

—o—

V organizaciji Narodne in študijske knjižnice in Društva »Pravnik« bo v petek, 12. marca, ob 19.30 v Mali dvorani Kulturnega doma predavanje

»VLOGA SODNE MEDICINE V MNOŽIČNIH LETALSKIH KATASTROFAH«

Predaval bo univ. prof. dr. Janez Milčinski, rektor ljubljanske univerze in predsednik S.A.Z.U.

Predavanje bodo spremljale skioptične slike.

»Nauticamp«

Obalno-turistično križarjenje z jadrnicami, motornimi čolni in jahtami v današnjem času ni več zgolj športno ali elitno udejstvovanje, pač pa prava gospodarska zvrst, s katero se ukvarjajo državni organi, ki so v ta namen izdali posebne zakone. Še pred desetimi leti je bilo v Italiji le 80 tisoč tovrstnih plovil, zdaj pa jih je že preko 450 tisoč.

To so podatki, ki so jih navedli na okrogli mizi »Nauticamp« pod pokroviteljstvom tržaške veleseljemske ustanove. Na okrogli mizi so sodelovali italijanski, avstrijski in jugoslovanski strokovnjaki, ki so se dotaknili tako zakonskih kot upravnih in gospodarskih aspektov, ter nakazali možnosti italijansko-avstrijsko-jugoslovanskega sodelovanja.

Predsednik italijanskega konzorcija pomorskih podjetij Giuseppe Renato je ugotovil, da je sodelovanje med omenjenimi državami zaenkrat še bolj skromno, vendar ga je treba okrepiti tudi na podlagi novih zakonov. Jugoslovanski strokovnjak Aleksander Apolonijo je spomnil, da so v Jugoslaviji od leta 1981 v veljavi novi predpisi o turistični plovbi. Obenem je tudi dejal, da se bo Jugoslavija uradno udeležila prihodnje razstave »Nauticamp«. Nakazal pa je tudi možnost za tuje naložbe pri izgradnji pristanišč in navez v Jugoslaviji.

Zveza cerkvenih pevskih zborov priredi v nedeljo, 14. marca, ob 17. uri v Kulturnem domu v Trstu revijo otroških in mladinskih pevskih zborov

PESEM MLADIH

Pristanek na novo večino v deželnem svetu

V četrtek, 4. marca, se je sestal deželni svet Slovenske skupnosti in razpravljal o aktualnih vprašanjih slovenske narodnostne skupnosti v Italiji.

Po uvodnih besedah predsednika Bratuža je deželni tajnik Štoka podal temeljito poročilo o vlogi SSK in o njenem vstopu v novo deželno večino, ki jo tako sestavljajo poleg strank DC, PSI, in PRI še PSDI, PLI in SSK.

Štoka je nadalje orisal ves potek pogajanj med šestimi strankami in vsebino doseženega sporazuma, ki so ga nato podpisali deželni tajniki omenjenih strank dne 18. februarja v Vidmu. Nato je tajnik poročal o zadnjih pobudah za doseg globalne zaščite in omenil predvsem parlamentarne pobude, katerim se je sedaj pridružil še zakonski predlog DC. Vsekakor SSK budno spremlja delo pristojnih parlamentarnih komisij in je zato v stalnem stiku

s senatorjem Fontanarijem, ki je predložil njen predlog v senatu.

O političnem položaju na Tržaškem in Goriškem sta nato spregovorila pokrajinska tajnika Harej in Terpin. Za Goriško je značilna polemika zaradi odstranitve dvojezičnih oz. slovenskih smerokazov s strani pokrajinske uprave in odločna zahteva SSK po zopetni vzpostavitvi istih. Na Tržaškem pa stranke pričakujejo razpis novih volitev za tržaško občino in pokrajino.

Nato se je razvila zelo plodna in stvarna debata, v katero je poseglo veliko šte-

dalje na 8. strani ■

CESTITAMO!

Na pedagoški akademiji v Ljubljani je z odliko diplomirala iz logopedije surdopedagogike gđc. **Mirjam Kandut** iz Trsta. Za uspeh ji iskreno čestitajo prijatelji in znanci. Cestitkam se pridružuje Novi list.

Na farmacevtski fakulteti tržaške univerze so prejšnji teden diplomirale **Majda Černjava** iz Gabrovca, **Vida Legiša** iz Devina in **Arjana Kapun** s Proseka. Za uspeh jim iskreno čestitajo prijatelji in znanci. Cestitkam se pridružuje Novi list.

Z disertacijo o pravnem položaju katoliške Cerkve v Jugoslaviji je na pravni fakulteti tržaške univerze te dni diplomirala **Alenka Legiša** iz Devina. Za uspeh ji iskreno čestitajo prijatelji in znanci. Cestitkam se pridružuje Novi list.

V spomin na krvavo stavko

Sredi februarja je minilo 80 let od stavke Loydovih kurjačev v Trstu, ki se je končala v krvi. Na cesti je pod streli žandarjev obležalo mrtvih štirinajst delavcev. Ranjenih pa je bilo okrog 50 stavkajočih.

Na te krvave dogodke se je v teh dneh spomnila sindikalna organizacija CGIL. Odločila se je za vrsto spominskih plovil. Pri teh bosta sodelovala Deželni institut za raziskovanja in gledališka zadruga »La Contrada«, ki je naštudirala posebno pred-

stavo z naslovom »1902 - kurjači«. S predstavo ta gledališka skupina že gostuje po deželi in v Trstu. Povabljeni pa so tudi v Istro. Poleg tega gostovanja načrtujejo nastope še v Benetkah, Mestrah, Trevisu in Rimu.

Vsekakor bo zanimiv tudi ogled potujoče fotografske razstave o tej stavki. Krožna razstava bo obiskala vrsto tovarn in šol. Za dijake je tudi predviden poseben natečaj vedno na isto temo.

Prešernova proslava v Tržiču

Preteklo sredo 3. marca je bil velik praznik za Slovence, ki živijo v tržiški in v nekaterih bližnjih občinah. Po tolikih letih je namreč v tržiški dvorani Palazzetto Veneto bila Slovencem s tega območja dana priložnost, da proslavijo dan slovenske kulture, Prešernov dan. Naši rojaki na Laškem so v zadnjih letih izvedli že vrsto pobud kulturne in verske vsebine, imajo otroški vrtec, osnovno šolo v Ronkah, slovenska komisija pri Javnem večnamenskem kulturnem središču v Ronkah je tudi že organizirala več srečanj, med katere spada tudi letošnja proslava v Tržiču. Najprej je prof. Karlo Černic, predsednik te komisije, orisal pomen kulturnega udejstvovanja in podobnih srečanj na tem območju ter podčrtal veliko važnost vseh pobud, ki utrjujejo narodno zavest naših rojakov na Laškem. Sledil je kulturni pro-

PROSLAVA 20. LETNICE »KATOLIŠKEGA DOMA«

Prihodnjo nedeljo popoldne bo v Katoliškem domu v Gorici proslava ob 20-letnici otvoritve tega kulturnega središča. Točno pred dvajsetimi leti (25.2.1962) je Katoliški dom začel opravljati važno vlogo zbirališča goriških Slovencev po dolgem obdobju težav finančne in tudi druge narave, končno pa je dom le bil zgrajen in začelo se je obnovljeno in široko zasnovano kulturno in prosvetno delovanje. Kdor je v teh dvajsetih letih zasledoval kroniko tega delovanja, bo priznal, da se je v tej dvorani odvijalo zelo bogato kulturno, prosvetno, rekreacijsko in športno življenje. Proslava prihodnjo nedeljo bo tudi obračun tega delovanja; poleg slavnostnega govora so na sporedu nastopi skupin, ki imajo v tem domu svoj sedež.

Natečaj za zborovske skladbe

Kot smo že poročali prejšnji teden, je Zveza Slovenske Katoliške Prosvete razpisala natečaj, namenjen izvirnim skladbam za mešane, moške in ženske zборе; besedilo je prosto, vsekakor v slovenskem jeziku ali narečju. To je drugi natečaj, ki ga razpisuje ZSKP in se ga lahko udeležijo slovenski zamejski skladatelji, živeči v Italiji in Avstriji. Skladbe, ki bodo napisane za to priložnost, naj bodo take, da jih bodo naši zbori lahko izvajali, zato naj skladatelji upoštevajo poprečne zmogljivosti zborovskih skupin in primerno dolžino (največ pet minut). Kdor se namerava udeležiti natečaja, naj pošlje v petih izvodih svoje skladbe na naslov Zveza slovenske katoliške prosvete — Unione culturale cattolica slovena, Fermo posta, 34170 Gorica - Gorizia, Italija do vključno 31. oktobra 1982. Podeljeni bosta dve nagradi: prva v višini 200 tisoč lir, druga pa 100 tisoč lir. Skladbe bo ocenila strokovna komisija, ki jo sestavljajo dr. Mirko Cuderman iz Ljubljane, prof. Štefan Mauri iz Nove Gorice in prof. Pavle Merku iz Trsta.

gram, med katerim je nastopil moški zbor Danica v Vrha pod vodstvom Zdravka Pečejana, prikaz lepljenke Aceta Mermolja o procesu proti Pinku Tomažiču in tovarišem pa so podali igralci SSG iz Trsta.

ŠEST OTROK SE JE ZASTRUPILO

V torek, 9. t.m., so šest otrok iz otroških jasli v Sacilu v pordenonski pokrajini prepeljali v bolnišnico zaradi hudih trebušnih bolečin. V pordenonski bolnišnici so ugotovili, da gre za hudo obliko zastrupljenja. Otroci od enega do dveh let so tik pred zastrupitvijo pili vodo in kamilice. Pri analizi tekočine so ugotovili, da so otrokom pomotoma namesto vode dali raztopljeni pralni prašek. Zdravniki menijo, da so štirje že izven življenjske nevarnosti, za ostala dva pa še niso dokončali zdravniških pregledov. Namestnik deželnega pravdnika Schiavotti je uvedel preiskavo.

SLOVENSKA SKUPNOST — GORICA

Pokrajinsko tajništvo SSK je na svoji seji dne 2. marca po izčrpnem poročilu pokrajinske odbornice Marije Ferletič ugotovilo, da so bili stranjeni nekateri slovenski napisi na smerokazih na pobudo pokrajinskega predsednika prof. Cumpete, ne da bi odbor o tej zadevi bil sploh seznanjen. Odbornica Slovenske skupnosti je na zadnji seji pokrajinskega odbora zahtevala v smislu sklepa SSK, naj se ponovno postavijo dvojezični napisi.

Slovenska skupnost meni, da so podobna samovoljna dejanja v tako delikatnih zadevah skrajno neodgovorna in izraz popolne neobčutljivosti do slovenske narodne skupnosti in da to predstavlja nedopusten odnos do strank, ki sodelujejo v pokrajinskem odboru.

Slovensko stalno gledališče išče električarja. Pismene prošnje sprejema uprava SSG, Trst, Ul. Petronio 4 (Kulturni dom) do 15. marca ali do zasedbe delovnega mesta.

Občinska seja v Sovodnjah

Seja je bila v petek, 5. marca, in jo je vodil župan Vid Primožič, ki je najprej v imenu sveta izrazil sožalje odborniku Dominiku Juren ob smrti njegove matere, katere pogreb je bil isti dan. Nato je župan poročal o sestanku med občinskimi upravitelji iz Gorice in iz Sovodenj ter poudaril potrebo podobnih stikov, ki nudijo možnost za razvijanje medsebojnega sodelovanja in za reševanje marsikaterega skupnega vprašanja. V nadaljevanju se je župan poročal, da bodo sredi tega meseca uradno izročili podjetju nalog za razširitev ceste Rubije - Vrh, ki bo v času del zaprta za promet. Za občinskega zdravnika je bil imenovan dr. Marjan Cijan, domačin s Peči; župan je priporočil, naj občani pripravijo potrebne dokumente in ga imenujejo za svojega zdravnika. Glede čimprejšnje odobritve globalnega zaščitnega zakona za Slovence, so občinski svetovalci odobrili besedilo telegrama, ki ga bodo naslovili na predsednika senatne komisije sen. Antonina Murmura in sen. Vincenza Vernaschia. Župan je nadalje opozoril svetovalce na okroglo mizo o vprašanih zakonske zaščite Slovencev, ki bo na pobudo pokrajinske uprave v soboto 13. marca v Gorici. Glede zapisnika je svetovalec Branko Černic (SSK) opozoril na nekatere pomanjkljivosti ob posegu, ki ga je omenjeni svetovalec imel v zvezi z delovanjem družinske posvetovalnice oziroma prisotnostjo predstavnikov s sovodenjskega območja.

Sledila je odobritev odborovih sklepov, med katerimi so zlasti važni tisti sklepi glede nasaditve topolov in zgraditve trim-steze pri sovodenjskem nogometnem igrišču za potrebe šolskih otrok. Svetovalci so nadalje sprejeli sklep za mesto občinskega tehnika, ki ga bo prevzel Marino Golob iz Gorice; v poskusni delovni dobi mu bo stal ob strani geometer Kocjančič. Na vprašanje svetovalca Rema Devetaka (SSK) glede namestitve urada tega tehnika, je župan

seznanil svet o nameri, da uprava preuredi nekatere občinske prostore, v katerih bo ta urad in kjer je danes urad za delo. Slednji bo po vsej verjetnosti premeščen v Gorico, kjer bo deloval vsak dan, vendar bo ta urad ponovno odprt v Sovodnjah, ko bo uprava dobila ustrezne prostore oziroma ko bo zgrajen socialni center.

Svet je nadalje odobril sklep, da se ponovno sproži akcija za preimenovanje občinskih ulic. Uprava je namreč že v prejšnji mandatni dobi zahtevala preimenovanje, a predlogi so bili zavrnjeni, razen dveh in sicer ul. ex Impero, ki bo preimenovana v ul. 1. maja, ulica Guido Negri pa v Bazoviško ulico. Obenem so svetovalci odobrili sklep, da se preimenuje osem novih odsekov cest, ki se priključijo ul. 1. maja in ki bodo dobili, po odobritvi pristojnih organov, sledeče nazive: ul. France Bevk, Peter Butkovič, Josip Vilfan, Andrej Uršič, Gradnikova brigada, Bazoviški junaki, ostali dve pa bosta dobili ledinsko ime Malnišče in Dolina; imena so tesno povezana z našo kulturno in politično zgodovino na Primorskem in v sovodenjski občini.

Sledila je odobritev vsote 1,6 milijona lir za izplačilo zaključnih del pri napeljavi centralne kurjave in ureditvi električne napeljave v šolski stavbi v Rupji. Svet je sprejel sklep, po katerem je bil imenovan Tiziano Tronkar iz Ločnika za dodatnega poljskega čuvaja. Ob tem se je razvila tudi debata glede prepovedi prostega kretanja po poljskih cestah; v zvezi s službo poljskih čuvajev, je župan povedal, da bo občinska uprava pripravila ustrezen pravilnik na podlagi zakona in tudi lestvico z denarnimi globami za morebitne kršilce. Svetovalci so nadalje odobrili resolucijo v podporo Društvu slovenskih lovcev za doseg primerne predstavnosti v goriškem pokrajinskem društvu za lov; bi bilo zaželeno, da bi to resolucijo podprle tudi ostale slovenske uprave na Goriškem.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Izšla je dvojna, 2. in 3. številka revije »Jezik in slovstvo«

V Trst je prispela šele druga, dvojna (2. in 3.) številka revije »Jezik in slovstvo«, katere glavni in odgovorni urednik je zdaj Aleksander Skaza. Na uvodnem mestu je objavljena razprava Hermine Jug-Kranjec z dolgim in težko razumljivim naslovom »O pomenski in stilni vlogi besednega reda pri oblikovanju sporočilne perspektive povedi«. Bralca moti nekako mehanično pojmovanje slovenskega jezika, kakor da gre za stroj, ki se ga lahko razstavlja in sestavlja. Po primerjavi pa sega avtorica v rusko, poljsko in češko slavistično literaturo. Razprava zelo spominja na seminarske naloge in to morda tudi je.

Zanimivejša je razprava Borisa Paternüja »Ob Adamičevem pisateljevanju«. Pravzaprav gre za referat, ki ga je bral na simpoziju o Adamiču lani septembra v Ljubljani. V njem opozarja med drugim na eno izmed značilnosti v Adamičevem pripovedništvu, namreč na njegovo didaktičnost, ki jo je Adamič verjetno že v mladosti prevzel iz slovenskega pripovedništva, nekako pridigarško tendenco, ki je bila vedno zelo močna v slovenskem pripovedništvu. »Povedano bolj enostavno: nekje iz globljega zgodovinskega zaledja še vedno deluje pritisk pridige, najstarejšega in najdlje trajajočega slovenskega proznega »literarnega« modela, pa naj se tega zavedamo ali ne«, piše Paternü.

France Bezljaj objavlja dva sestavka o svojih etimoloških rekonstrukcijah pod skupnim naslovom »Iz južnoslovanske leksike«. Janez Rotar pa posveča svojo pozornost srbski literarni zgodovini in to v eseju, ki ima naslov »Jovan Sterija Popovič in tedanje srbsko literarno občinstvo«. Esej je precej zanimivo branje, ker nam osvetljuje literarne in kulturne razmere pri srbskem narodu v prvi polovici preteklega stoletja. V marsičem so bile čisto drugačne od slovenskih, v nekaterih stvareh pa tudi podobne.

Za slovensko literarno zgodovino je zanimiv

prispevek Albinca Lipovec »Karel Hynek Mächa in France Prešeren«. Gre seveda za znanega češkega pesnika Mächa iz prve polovice preteklega stoletja, ki je vračajoč se peš s potovanja v Italijo skupaj z nekim prijateljem, obiskal tudi Ljubljano, kjer je bil gost pesnika Prešerna, dr. Crobatha, advokata, pri katerem je Prešeren delal, in dr. Tomana. Vsi so se ga močno napili, posebno ker so pili sladko italijansko vino, ki ga najbrž niso bili vajeni. Zato so razgrajali v gostilni, kjer sta Mächa in njegov spremljevalec prenočila in kamor so ju pospremenili tudi drugi, da so nadaljevali popivanje. Vse to si je Mächa na kratko, z nepopolnimi stavki ali samo z eno ali dvema besedama namesto stavkov zapisal v svoj dnevnik, ki ga avtorica spisa rekonstruira, opirajoč se na rekonstrukcijo čeških literarnih zgodovinarjev. Prešernovemu slovesu ta Mächov dnevnik ni ravno v prid, tolažimo pa se lahko s tem, da ga je tisto sladko in močno italijansko vino čisto upijaniilo. Ostane pa seveda uganka, kako so mogli dobri pivci, kot so bili Prešeren, Crobath in Toman, napraviti tako napako, da so se pri obilni večerji naluckali sladkega vina. Dogodivščina ni imela nikakega pomena za literarno zgodovino, niti slovensko niti češko, je pa zanimiva za razumevanje takratnih ljubljanskih razmer in za »hejslovansko« navdušenje oziroma retoriko pri takratnih čeških in slovenskih izobrazencih.

Madžarski avtor István Fried je prispeval esej »Jernej Kopitar in madžarska kultura«. Kot že naslov pove, gre v spisu za Kopitarjeve zveze z madžarskimi kulturnimi osebnostmi in pojavi tistega časa. Jurij Rojs pa je napisal razpravo »Razvrstitev frazeologemov iz jugoslovanske družbene prakse v ruskem jeziku«.

Izmed manjših prispevkov v tej številki spada med zanimivejše članek Kajetana Gantarja »Rod in domačija Antona Sovreta«.

Zbirka pesmi Andreja Budala

Založništvo tržaškega tiska je izdalo nedavno — knjižica nosi letnico 1981 — zbirko pesmi iz zapuščine pokojnega Andreja Budala. Zbirka ima preprost naslov »Pesmi«. Uredila jo je Milena Lavrenčič Lapajne, ki je izbrala te pesmi iz Budalove zapuščine in jim napisala spremno besedo, objavljeno na koncu. V njej piše med drugim: »Pričujoča zbirka je prvi izbor iz Budalovega pesniškega opusa, ki je nastajal v razdobju več kot petdeset let, od prve pesnikove objavljene pesmi »Majnik« v »Vrtcu« leta 1907, do zadnje znane, sicer neobjavljene pesmi »Zahvale — travici«, ki sem jo našla v pesnikovi zapuščini in je datirana z letom 1960«. Potem opisuje Budalovo življenjsko in literarno pot.

Ko zdaj prebiramo te njegove pesmi, lahko samo obžalujemo, da je živel Budal pred zadnjo vojno več kot dve desetletji tako odrezan od matične Slovenije in njenega kulturnega središča ter pobud in kritičnega spremljanja, ki bi jih lahko bil tam deležen. Kajti prof. Andrej Budal je bil resničen pisateljski in pesniški talent, ki pa se v okolju, v katerem je živel, ni mogel razviti; to dokazuje tudi ta posmrtna zbirka oziroma iz-

bor njegovih pesmi. Izbor obsega okrog 60 pesmi, ki pa povečini izdajajo svoj priložnostni značaj, včasih tudi v jezikovnem pogledu. Odlikuje pa jih prisrčnost, pa tudi neposrednost doživljanja. Ni težko uganiti, da jih je Budal vrgel na papir takoj po doživetju.

Na prvo mesto so uvrščene Ljubezenske pesmi, ki so tudi najboljše, sveže, prežete z močnim erotičnim čustvom. Preseneti pa nas tragično baladno razpoloženje v daljši pesmi »Arnavtka«. To ali ono teh ljubezenskih pesmi bi lahko mirno uvrstili v kako antologijo slovenske ljubezenske lirike.

Prijeten vtis nam napravijo tudi pesmi, ki opevajo doživljanje narave ali vaškega življenja v drugem ciklusu »Izpovedne pesmi in refleksije«, medtem ko so tiste v ciklusih »Pesmi o vojni in domovini« ter »Otroške pesmi« bolj priložnostnega značaja. Gotovo pa te pesmi, od najbolj kvalitetnih do priložnostnih, dopolnjujejo literarno in človeško podobo Andreja Budala ter nam živo obnavljajo spomin na njegovo osebnost, polno plemenite človečnosti in ljubezni do slovenskega naroda, pa tudi do življenja.

II. natečaj za zborovske skladbe

Pravilnik

- 1 — Natečaj razpisuje ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE v Gorici in je namenjen skladbam za mešane, moške in ženske zборе.
- 2 — Natečaja se lahko udeležijo slovenski zamejski skladatelji živeči v Italiji in Avstriji.
- 3 — Skladbe morajo biti izvirne, štiriglasne za mešani in moški zbor, troglasne za ženski zbor.
- 4 — Besedilo je prosto, vsekakor v slovenskem jeziku ali narečju, po možnosti še ne uglasbeno in posvetne vsebine.
- 5 — Skladatelj si prevzame odgovornost glede pravnih zadržkov uporabe besedila in avtorskih pravic.
- 6 — Dolžina skladbe ne sme presegati pet minut izvedbe in naj bo primerna povprečni zmogljivosti zamejskih zborov.
- 7 — Partiture morajo biti oddane v petih izvodih po pošti do vključno 31. oktobra 1982 na sledeči naslov:
ZVEZA SLOVENSKE KATOLIŠKE PROSVETE
UNIONE CULTURALE CATTOLICA SLOVENA
Fermo posta — 34170 Gorica - Gorizia — Italija
- 8 — Pošiljka mora biti tako sestavljena:
a) v kuverti označeni s črko A in s skladateljevo šifro mora biti zapečaten skladba z isto šifro in črko;
b) v kuverti označeni s črko B in s skladateljevo šifro morajo biti zapečateni njegovi osebni podatki (ime, priimek, naslov);
c) obe kuverti morajo udeleženci natečaja odposlati v večji ovojnici na zgoraj omejen naslov brez navedbe pošiljatelja.
- 9 — Skladbe, ki bodo dospele v določenem roku in ki bodo odgovarjale rekvizitom natečaja, bo pregledala in ocenila strokovna komisija, ki jo sestavljajo:

Dr. Mirko Cuderman — Ljubljana
Prof. Stefan Mauri — Nova Gorica
Dr. Pavle Merkù — Trst

- 10 — Zveza slovenske katoliške prosvete bo razglasila izid natečaja v roku do 15. decembra 1982.
- 11 — Zveza slovenske katoliške prosvete določa I. in II. nagrado v posameznih zasedbah:
I. nagrada znaša Lir 200.000
II. nagrada znaša Lir 100.000
- 12 — Zveza slovenske katoliške prosvete si pridržuje pravico, da objavi poleg nagrajenih skladb še tiste, ki jih je komisija posebej priporočila.

Zveza slovenskih kulturnih društev — Združenje pevskih zborov Primorske priredita v soboto, 13. marca, ob 20.30 v gledališču France Prešeren v Boljuncu, ter v soboto, 20. marca, ob 20.30 v Kulturnem domu v Trstu

KONCERTA PRIMORSKA POJE '82

Koncert v Boljuncu je posvečen 100-letnici rojstva in 30-letnici smrti skladatelja Frana Venturinja.

SODILI BODO BIVŠIM MINISTROM

Prihodnji teden bosta na skupni seji zasedali senatna in poslanska zbornica ter proučili obtožbe na račun bivših ministrov Andreottija, Rumorja in Tanassija v zvezi z delovanjem bivšega agenta obveščevalne službe SID Guida Gianettinija. V zgodovini italijanskega parlamenta bo to četrto takšno zasedanje, na katerem poslanci in senatorji dejansko opravljajo nalogo sodišča. Poslanci in senatorji bodo morali sklepati o obtožbah, ki letijo na račun že omenjenih bivših ministrov. Andreotti je obtožen, da je lažnivo pričal na obravnavi v Catanzaru, Rumor in Tanassi pa se bosta morala zagovarjati tudi pred obtožbo, da sta podpirala Gianettinija in mu s tem dovolila odhod v tujino. Vsi trije namreč zavračajo obtožbo, češ da so na skupni seji sklenili zatajiti sodni oblasti dejstvo, da je bil Gianettini agent obveščevalne službe SID. Poslanci in senatorji bodo skupno zasedali prihodnji torek.

PRIZIV PROTI RAZSODBI V BRESCII

Namestnik glavnega prokuratorja iz Brescie, Apicella, je vložil na kasacijsko sodišče priziv v zvezi z oprostilno razsodbo, izrečeno na procesu proti dozdevnim avtorjem pokola na Trgu Della Loggia. Priziv se nanaša na skupino osmih obtožencev, medtem ko so nadaljnji štirje izzeti in zdaj niti formalno nimajo nič več opraviti z zločinskim dejanjem.

—o—

SLOVENSKO STALNO GLEDALIŠČE

DACIA MARAINI ŽENSKI NA PODEŽELJU

V petek, 12. marca 1982 ob 20.30 v Ljudskem domu v Trebčah.

V soboto, 13. marca 1982 ob 20.30 v prostorih PD Barkovlje.

NIKOLAJ VASILJEVIČ GOGOLJ ŽENITEV

V soboto, 13. marca 1982 ob 14. uri v Kulturnem domu v Trstu.

Poljska in gospodarske sankcije

Na Poljskem bo potrebnih najmanj 5 do šest let trdega dela, da odpravijo dramatično gospodarsko krizo, v kateri se je znašla država. To je pred dnevi izjavil ministrski podpredsednik Madej, ki je resnost položaja podkrepil z naslednjimi podatki: zaradi zahodnih gospodarskih sankcij se je uvoz z Zahoda zmanjšal za 40 odstotkov, veliko tovarn je v nevarnosti, da jih sploh zaprejo, potrošnja v državi se je znižala na raven iz leta 1978, narodni dohodek in proizvodnja pa kar na raven iz leta 1974. Ministrski podpredsednik, ki je te podatke označil za pretresljive, je izrekel upanje, da bodo zahodne sankcije stopno omiljene. Poljska še dalje močno računa na sodelovanje z Zahodom, seveda pa režim ne more pristati na kake pritiske.

Značilno je, da se tudi na Zahodu ne strinjajo vsi s sankcijami proti poljskemu režimu. V Zahodni Nemčiji so se proti njim izrekli poslanci socialnodemokratske in tudi liberalne stranke. Eni in drugi pravi-

jo, da je treba Poljski gospodarsko pomagati iz sedanje dramatične krize, saj da se lahko položaj sicer še zaostri.

—o—

IRAN — IRAK

Propadel je še en poskus miroljubne poravnave konflikta med Iranom in Irakom. Brez uspeha se je končalo posredovanje posebnega odposlanstva mednarodne islamske organizacije. Iran je nepopustljiv v zahtevi, da mora Irak najprej umakniti svoje čete z iranskega ozemlja, šele potem da bi se dalo govoriti o mirovnih pogajanjih.

To je poudaril sam verski voditelj Homeini, ki iraškega predsednika Huseina tudi ob tej priložnosti označuje za kriminalca. Vojna med Iranom in Irakom se je začela pred 17 meseci. V zadnjem času je nekaj več uspeha dosegla iranska vojska, sicer pa je bila fronta povečini negibna.

Napet položaj v Salvadoru

Medtem ko se v Salvadoru nadaljuje krvava državljanska vojna, se v Združenih državah večja zaskrbljenost nad bodočim razvojem dogodkov, kar prihaja do izraza v raznih oblikah. Opazno se krepi struja, ki nujno poziva vlado, naj naredi vse, da bi prišlo v Salvadoru do neposrednih pogajanj med vojaškim režimom in gverilo. Najvidnejši glasnik tega koncepta je republikanski senator Hatfield, predsednik izredno pomembne komisije za nakažila tujini. Senator je že napovedal, da bo skušal blokirati vsakršno ameriško vojaško dobavo salvadorskemu vojaškemu režimu, če ne bo zares poskusila vse, da vpliva na pomiritev v Salvadoru preko pogajanj. Hatfield, ki je nasprotoval že tudi ameriški intervenciji v Vietnamu, vidi v svojem

konceptu edino možnost, da bi Salvador ne postal plen Fidela Castra in s tem mednarodnega komunizma.

V tej točki je senator prav tako jasen kot obrambni minister Weinberger, ki je poudaril, kako bi bila komunistična okupacija Salvadora izredno nevarna za ameriško varnost. Senatorju Hatfieldu je prišlo na um, da bi marsikdo v teh dneh. Prejšnji teden je na primer poslanska zbornica s 396 glasovi proti trem pozvala vlado, naj prisiliti na salvadorski režim in ga pripraviti do brezpogojnih pogajanj z gverilci.

Večja skupina poslancev pa je pozvala predsednika Reagana, naj sprejme predlog mehiškega državnega poglavarja Lopez Portilla, ki je ponudil vlogo posrednika v salvadorskem domačem spopadu.

ŠPANIJA 82

Ob vzhodnih obalah polotoka, deloma v Valencii, deloma Murciji, deloma pa v Aragoniji bosta igrali ostali dve skupini, tretja in peta. V glavnem mestu Aragonije Zaragozi se bo Jugoslavija pomerila s Severno Irsko in Hondurasom, medtem ko bo igrala s Španijo v Valencii. To bo obenem tudi najdaljši premik vseh šestih skupin, saj je med Valencio in Zaragozo kar 326 km. Toda Valencio, eno najlepših španskih mest z univerzo, ki je bila ustanovljena že leta 1502, trdnjavo in številnimi starimi španskimi in arabskimi spomeniki, si bo kljub daljavi vredno ogledati. Tu pri mizi strežejo chilindrones, nekoliko pikantno omako, v kateri je dušeno piščančje, telečje in ovčje meso.

V razdalji komaj 23 km pa igra tretja skupina s sedežema v Alicanteju in Elcheju. Tu bo Argentina branila svetovni naslov in se skušala prebiti v drugo kolo v boju z Belgijo, Madžarsko in Salvadorjem. Morda najbolj znana španska jed paella je

tu nekoliko drugačna kot v drugih krajih, saj običajni španski rižoti dodajo poleg mesa in dišav še jeguljo.

Potovanja v domišljiji po Španiji je s tem konec, vsaj za tiste reprezentance, ki se bodo morale posloviti od Mundiala že po prvem kolu. 28. junija se bo pričel drugi del z 12-timi ekipami, ki bodo igrale v Barceloni in Madridu. Tako se bosta v Mundial vpletli še dve pokrajini Katalonija in Nova Kastilja. Polfinalni tekmi bosta v Barceloni in Sevilji 8. julija, mali finale v Alicanteju 10. in veliki finale za svetovni naslov 11. julija v Madridu. Tedaj se bo španski Mundial tudi uradno končal. Prišel pa se bo 29 dni prej, v nedeljo 13. junija v Barceloni s tekmo med Argentino in Belgijo.

1930 — prvo svetovno prvenstvo v Uruguayu. Dolgoletne želje ljubiteljev nogometa so se s tem uresničile. Minilo je 84 let, odkar so študentje angleške univerze v Cambridgeu odgovorili na prva pisana

pravila iger. Bili so seveda šele začetki, ko niti število nastopajočih ni bilo točno določeno, saj je nihalo od 15 do 20. Šele od leta 1870 šteje nogometna ekipa 11 igralcev. Na začetku 20. stoletja zadobi ta športna vrst širšo popularnost in leta 1904 v Parizu ustanovijo Mednarodno nogometno zvezo. Ustanovni člani so poleg Francije, Danske, Švice, Belgije, Nizozemske, Španije in Švedske. Dve leti kasneje se v FIFO včlani tudi Anglija, ki je upravičeno slovela kot domovina nogometa. Iz protesta proti tolmačenju amaterskih načel v Zvezi — v Angliji so že leta 1885 dovolili plačevanje igralcev — Anglija leta 1928 izstopi iz Fife, v katero se bo vrnila šele po drugi svetovni vojni.

Toda 1930 ni samo leto prvega svetovnega nogometnega prvenstva, bolje rečeno za pokal Rime, kot se je imenoval tedanji predsednik Fife, pač pa tudi leto pomembnih političnih dogodkov.

Fašistične oblasti v naših krajih nadaljujejo z raznarodovalnim delom, etnično bonifikacijo, kot pravi Mussolini. Slovenski tisk je dokončno prepovedan, oktobra izide še zadnja številka preostalega slovenskega tednika, ki ga je izdajal bivši slo-

— Na, pej smo Slovenci spet na dnevnem redi: u senati so začeli štedirat zakone za zaščito naše manjšine. Vendar enkrat!

— E, Jakec moj, ne stoj se prou neč vself! Spet nas bojo anbot narihtali. Kej misleš, de bojo nardili tašne paragrafe, de bojo zagvišali žiulenje naše majnšine? Bejži, bejži! Pej zakej so mogli u senati čakati, de tudi demokristjani nardijo svoj predlog za našo zaščito? Zatu ke tisti njuh predlog bojo narbolj obrajtali jn vse druge predloge od drugeh strank pej neč. Jn še tisti demokristjanski predlog bojo u diskusiji še poslabšali u našo škodo.

— Ma Mihec, ne stoj videt zmiram vse taku črno! Navsezadne bojo zdej diskutirali od zaščite Slovincov. Jn tu je velik napredek!

— Jakec, jest ti rečem, de vre besedo »zaščita« ne nucajo prou. Kej be pomenlo »zaščita«? Zaščita pred kom? Samo pred asimilacijo, samo pred tem, de počasi zginemo de ne bo več slišat slovenske besede nanka na Krasi. Kej bojo morbet prepovedali razlašanje slovenske zemle? Ne! Tisto, kar bojo uani nardili, bo samo zakon o »toleranci« Slo-

vencou. Glih zaprli ga ne bojo, če bo govoru slovensko, ma družga neč. Tisto ses prevajauci bo tudi sam križ, zatu ke ga ne bo moč dobet. Al pej bo bolan al na dopusti. Jn zmiri nam bojo mečali na pjat, de sej zastopemo taljansko, de kej se jajcamo! Zaščita, dragi moj, je ana reč, ke se demokristjanam nanka ne sanja, kej be tu blo. Uani bojo hvečjemi nardili zakon o globalni toleranci Slovincou. Jn še ta toleranca ne bo globalna. Si bomo znali povedat.

— E ma si res strpen! Ti be tou, de be se Slovenci zaprli u svoj geto, ku Judje. Ma treba bet odprt, dragi moj!

— Videš, ta od odprtosti jn zaprtosti je tudi lepa. Mi ne smemo bet zaprti, mi ke govorimo oba jezika, mi ke upelavamo u slovenska društva, posebno pr nogometi, dvojezičnost, mi se ne be smeli zapirat. Večinski narod, ke mu ni mari znat kej slovensko jn ke kašni nanka ne znajo, de u Trsti so tudi slovenski časniki, večinski narod se ne zapira! Jn tu pridgajo prfina nekšni napredni telički, češ: ne smemo se zapirat! Sej be blo fajm: ma taku, ku je danes odpiranje pomene ne govort več slovensko. Zaščita be bla, če be nikjer ne blo treba prevajaucou jn be blo vselih u kašnem jeziki govoriš, zatu ke be te vsi zastopli. Ma od tega smo še strašansko daleč. Zaščita be bla tu, de se povdare, de smo Slovenci drugačni, ne de smo enaki. De smo res držaulani italijanske države, ma naš narod je slovenski, glih tisti ku u Lublani. Jn zaščita be mogla bet tu, de se ohranejo vse razlike, ne de smo enaki sez večino. Enaki sez večino smo bli pod fašizmom, ke smo glih koker cela Italija hodili v taljanske šule jn lahko hodili u taljanski teater, če smo plačali vstopnico. Jest ti rečem, dragi moj Jakec, narihtali nas bojo tudi s to zaščito.

— Bomo vidli.

POLJSKI ŠKOFJE PRI PAPEŽU

Papež Janez Pavel II. je že sprejel tri poljske škofe, ki so prišli te dni v Rim kot predstavniki poljske škofovske konference. Čeprav vest ni uradno potrjena, velja za gotovo. Po splošnem prepričanju se je papež s škofi pogovarjal o sedanjem položaju v domovini, o težavnih odnosih med Cerkvijo in režimom in nedvomno tudi o načrtovanem potovanju na Poljsko.

To bi moralo biti avgusta, vendar datum še ni bil določen in je vse še zelo odvisno od razvoja dogodkov na Poljskem. Ni tudi izključena možnost, da potovanje v skrajnem primeru celo preložijo ali odpovedo. Skupino treh poljskih škofov na obisku pri papežu vodi msgr. Dabrowski, tajnik domače škofovske konference. Pred približno mesecem dni je papež Janez Pavel II. že sprejel tri druge škofe iz domovine, nadaljnji trije pa pridejo v Rim prihodnji teden.

BLIŽNJA PRIHODNOST IZ AMERIŠKE PERSPEKTIVE

■ nadaljevanje s 3. strani

se bodo neverjetno pocenili in njihovo delovanje bo postalo fantastično hitro. Taki računalniki bodo izredno povečali produktivnost.

Revija prinaša nadalje intervju z ekonomistom Herbertom Steinom o odnosu med ameriškim obrambnim izdatki in gospodarstvom, članek o uravnovešenih državnih proračunih, članek o gospodarski pomoči priletnim ljudem in pregled novih pomembnih gospodarskih in podobnih knjig, tudi v zvezi s tretjim svetom. Revija je zelo zanimiva, a koristna seveda samo tistim, ki znajo angleško.

PRISTANEK NA NOVO VEČINO V DEŽELNEM SVETU

■ nadaljevanje s 4. strani

vilo prisotnih. Po tajnikovi repliki je predsednik dal na glasovanje doseženi sporazum, ki je bil z veliko večino odobren.

Slovenska skupnost ima v načrtu sklicanje deželnega kongresa, datum katerega bo naknadno določen.

Poravnajte naročnino!

venski poslanec Engelbert Besednjak. Ob zvokih zloglasne Giovinezze vdirajo škvardisti v zasebna stanovanja, plenijo slovenske knjige in jih javno zažigajo. Prosvetna in gospodarska združenja so nasilno razpuščena, posebno fašistično sodišče na prvem tržaškem procesu obsodi na smrt bazoviške junake: Ferdinanda Bidovca, Franca Marušiča, Zvonimira Miloša in Alojzija Valenčiča.

V Italiji je fašizem trdno na oblasti, tudi delavci dobijo sindikalno fašistično organizacijo, ko Mussolini aprila ustanovi Vsedržavni svet korporacij.

V Nemčiji vedno očitneje prodira nacizem. Na državnozborskih volitvah nacionalsocialisti krepko napredujejo, saj izvolijo kar 107 namesto dotedanjih 12 poslancev in postanejo druga najmočnejša stranka v državi, takoj za socialnimi demokrati, ki imajo 142 poslancev. Toda to je tudi leto, ko v Nemčiji Marlene Dietrich posname sloviti film »Modri angle«. Nevarnosti porarajočega se nacizma se Francija dobro zaveda in v tem letu prične graditi slovito obrambno linijo Maginot na severo-vzhodni meji. Druga svetovna vojna bo pokazala

Četrtnfinale:

1. skupina:	
Francija - Mehika	4:1
Argentina - Francija	1:0
Čile - Francija	1:0
Čile - Mehika	3:0
Argentina - Mehika	6:3
Argentina - Čile	3:1
2. skupina	
Jugoslavija - Brazilija	2:1
Jugoslavija - Bolivija	4:0
Brazilija - Bolivija	4:0
3. skupina	
Romunija - Peru	3:1
Peru - Urugvaj	0:4
Urugvaj - Romunija	4:0
4. skupina	
ZDA - Belgija	3:0
ZDA - Paragvaj	3:0
Paragvaj - Belgija	1:0

Polfinale:

Argentina - ZDA	6:1
Urugvaj - Jugoslavija	6:1

Finale:

Urugvaj - Argentina	4:2
---------------------	-----

neuspešnost tovrstne obrambe v modernem vojskovanju.

Jugoslavija se skoraj istočasno, točneje konec 1929. leta po odloku kralja Aleksandra preimenuje iz Kraljevine Srbov, Hrvatov in Slovincov v kraljevino Jugoslavije. Spremeni pa se tudi teritorialna razdelitev z ustanovitvijo banovin.

Leto 1930 pa ni zgolj letnica političnih dogodkov, pač pa tudi znanstvenih odkritij. Tako Marconi 26. marca iz Genove vžge 3 tisoč žarnic v 9.700 km oddaljeni občinski dvorani v Sydneyu, ameriški astronom Tombaugh pa odkrije deveti, zadnji planet sončnega sistema in mu da ime Pluton.

Na Broadwayju že tretje leto zapored ponavljajo musical Rio Rita. Glasbena komedija doživi skupno 224 ponovitev, za še širšo popularnost pa poskrbi istoimenski film in gramofonske plošče s popevko Rio Rita.

V Italiji tudi tedaj ni manjkalo nogometnih škandalov. Na začetku januarja predsednik nogometne zveze Arpinati podpiše odlok o amnestiji igralcev in klubov. Amnestijo razglasijo ob poroki princa Umberto z Mario Jose.